

KATILIM BANKALARININ TASARRUF FONLARI İLE MAKROEKONOMİK DEĞİŞKENLER ARASINDAKİ İLİŞKİ, BİR ZAMAN SERİSİ ANALİZİ

The Relationship Between Participation Banks' Savings Funds and Macroeconomic Variables, A Time Series Analysis

Yavuz TÜRKAN*
Yunus DOĞAN**

Geliş: 20.05.2020/ *Kabul:* 25.08.2020
DOI: 10.33399/biibfad.740208

Öz

Ekonomik göstergelerin birbirleri ile olan ilişkisi, gerek yatırımcılar açısından gerekse de ekonominin diğer tarafları açısından yol göstericilik özelliği taşımaktadır. Ekonomik göstergelerin birbirini etkileme derecesi veya birinin diğerlerinin nedeni veya sonucu olma özelliği alacağımız ekonomik tedbirlerde bağlantı noktalarını tespit etmemiz açısından büyük önem taşımaktadır. Merkez Bankası Elektronik Veri Dağıtım Sisteminden Katılım Bankalarının Toplanan Fonlar veri başlığı altından tasarruf fonlarının verileri alınarak bu verilerle yine aynı kaynaktan tüketici fiyat endeksi ve gayri safi yurtiçi hasıla verileri üçer aylık dönemler itibarıyla alınarak aralarındaki ilişki incelenmiştir. Bu bağlamda belirtilen değişkenlerin, katılım bankaları tasarruf fonuna olan etkisini değerlendirmek için 2010 yılı ilk çeyrek ile 2019 yılı son çeyrek dönemi için üçer aylık veriler kullanılmış olup Toda Yamamoto nedensellik testi yaklaşımına göre analiz edilmiştir. Yapılan çalışma neticesinde Toda Yamamoto nedensellik analizi sonucunda katılım bankaları tasarruf fonundan, gayri

---

* Dr. Öğr. Üyesi, Bingöl Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, yturkan@bingol.edu.tr, ORCID: <https://0000-0002-0227-9346/orcid.org/>

** Doktora Öğrencisi, Bingöl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme ABD, y.dogan@alparslan.edu.tr, ORCID: <https://0000-0001-8650-8267/orcid.org/>

safi yurtiçi hasılaya doğru ve gayri safi yurtiçi hasıladan enflasyona doğru bir granger nedensellik ilişkisi tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Katılım bankacılığı, tüketici fiyat endeksi, gayri safi yurtiçi hasıla, tasarruf fonu, nedensellik.

JEL Kodları: C32; E20; G39.

Abstract

The relationship of economic indicators with each other is a guide for both investors and other parties of the economy. The degree to which the economic indicators affect each other or the characteristic of one being the cause or the result of the others is of great importance in determining the connection points in the economic measures we will take. From the Central Bank Electronic Data Distribution System, the data of the savings funds under the data heading Collected Funds of Participation Banks were obtained and the consumer price index and gross domestic product data from the same source were collected quarterly and the relationship between them was examined. In this context, quarterly data for the first quarter of 2010 and the last quarter of 2019 were used to evaluate the effect of the variables specified on participation banks savings funds, and analyzed according to the Toda Yamamoto causality test approach. As a result of the study, a granger causality relationship from participation banks savings fund to gross domestic product and from gross domestic product to inflation was determined as a result of the Toda Yamamoto causality analysis.

Keywords: Participation banking, consumer price index, gross domestic product, savings fund, causality.

JEL Codes: C32; E20; G39.

1. Giriş

Bir ülkedeki ekonomik göstergeler birçok açıdan birbiriyle etkileşim halindedir. Bu etkileşim pozitif yönlü olduğu gibi negatif yönlü de olabilmektedir. Banka, fon fazlası olanlarla fon açığı olanları birbiriyle buluşturan, üretimlerin durmaması ve diğer ekonomik faaliyetlerin finanse edilebilmesini sağlayan finansal bir aracı kurumdur. Yapılan çalışmalara bakıldığında zaman İslami Bankacılığın yayılmasından sonra gerek ülkemizde gerekse ülkemiz dışında ekonomik göstergelerin İslami bankacılıkla ilişkisini gösteren pek çok çalışma yapıldığını görmekteyiz. Özellikle ülkemizde İslamiyet'in kurallarına olan bağlılık

ve dinimizin getirdiği yasaklar konusunda hassasiyet en üst seviyede olup faiz hassasiyeti de insanları bankacılık sektöründen faydalanmaktan ve ticari hayatları için kredi sağlamaktan uzak tutmaktadır. İslamiyet para üstüne para kazanmayı veya getiri sağlamayı haram kılmıştır. Yani karşılığında ticari bir kaynak olmadan paradan paranın kazanılması kesinlikle haram kılınmıştır. Borç verdiğinde borcun tam karşılığının alınması ve üzerine fazladan alınan paranın haram olunacağına bilinmesi gerekmektedir. Bu gibi nedenlerle Müslümanların ticari hayatlarını kolaylaştırmak, tasarruflarını değerlendirebilmek, parasal işlemlerde faize yani harama bulaşmadan iş yapabilmek için ülkemizde Katılım Bankacılığı faaliyetlerine 1983 yılında ilk özel finans kuruluşları olarak başlamış ve 2005 yılında gerçekleştirilen mevzuat değişikliği ile Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu denetiminde Katılım Bankası adını alarak faaliyetlerine devam etmektedir.

Bir ülke için finansal kalkınmanın önemine atıfta bulunarak, finansal araçların faaliyetlerinin gelişimi ile makroekonomik değişkenler arasındaki nedensellik ilişkisi üzerine çalışmalar yoğun olarak yürütülmüştür. Bununla birlikte, finansal araçların faaliyetlerini artırmak ve böylece ekonomik büyümeye yönelik rollerini geliştirmek için bankaların para girişine ihtiyacı vardır. Hissedarların kendi başına paraları yeterli değildir. Bankalar, üretkenliği ve ekonomik büyümeyi teşvik etmek için kredi ya da finansman verebilmek ve aynı zamanda uygulanan faiz ya da marj yoluyla kendileri için kar elde edebilmek için halktan para akışına ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle mevduat bankalar için olduğu kadar ülke ekonomisi için de çok önemlidir. Geleneksel muadillerine benzer şekilde, Katılım bankalarında büyük bir fon kaynağı olarak mevduat sahiplerinin paralarına güvenmektedir. Aslında, İslam'da faiz yasak olduğundan, İslam bankasının harcamalar ve finansman için giriş parası toplamadaki esnekliği sınırlıdır. Bu nedenle, İslam bankasında mevduat, geleneksel bankaya kıyasla daha da önemlidir. Sonuç olarak, toplam mevduattaki önemli dalgalanma İslami bankalar için büyük bir endişe kaynağıdır ve bu nedenle İslami bankacılık mevduatının dalgalanmasını etkileyen faktörleri belirleyerek dikkatle yönetilmesi gerekmektedir (Abduh vd., 2011: 1413).

Haron ve Azmi (2008) ve Kassim vd., (2009) İslami bankacılık mevduatlarındaki dalgalanmanın sadece İslami bankalardaki kar marjındaki değişikliklerden değil, aynı zamanda konvansiyonel mevduatlardaki faiz oranındaki değişimlerden ve para politikasındaki soklardan da etkilendiğini göstermiştir.

Enflasyon en genel tanımıyla fiyatlar genel seviyesindeki yükselmedir. Geniş çapta piyasada bulunan para miktarıyla, satın alınabilir mal ve hizmetlerin toplamı arasındaki çapın artması nedeniyle açığa çıkan ve fiyatların bütün ürünlerde yükselişi, paranın alım gücünün düşmesi biçiminde ortaya çıkan ekonomik ve parasal süreç olarak tanımlanmıştır. Kısacası hayat pahalılığı diyebileceğimiz enflasyonun insanların tasarruflarına ve bu tasarruflarını nasıl değerlendireceğine karar vermesinde ayrıca ekonomik büyümeye kapsamlı etkileri olmaktadır. Katılım bankalarının tasarruf fonlarına nasıl bir etkisi olduğunu uzun dönemde nasıl bir ilişki yarattığını ölçerek literatüre katkı sağlamak amaçlanmaktadır.

Bu nedenle, bu çalışma makroekonomik değişkenlerin, yani büyüme ve enflasyonun, Katılım Bankalarında ki tasarruf fonlarını ne ölçüde etkileyebileceğini test etmeyi amaçlamaktadır.

2. Literatür Taraması

Literatür incelendiğinde fiyat endeksleri ve büyüme gibi makroekonomik değişkenlerin katılım bankalarının farklı işlemlerine olan etkilerini inceleyen pek çok araştırma ve zaman serisi analizi yapılmış ve literatür taraması sonucu çalışmanın uygulanabilirliği ve eksik yönlerini görme açısından faydalanılacak kapsamlı bir ön bilgi sağlanmıştır.

Abdel-Hameed M. Bashir (2003)'te yapmış olduğu "İslami Bankalarda Kârlılığın Belirleyicileri: Orta Doğu'dan Bazı Kanıtlar" adlı çalışmasında; Banka özelliklerinin ve genel finansal ortamın İslami bankaların performansını nasıl etkilediğini analiz etmiştir. Banka düzeyinde veriler kullanılarak, çalışma 1993-1998 yılları arasında sekiz Orta Doğu ülkesindeki İslami bankaların performans göstergelerini incelemiş olup kârlılığı ve verimliliği tahmin etmek için çeşitli iç ve dış bankacılık özellikleri kullanılmıştır. Makroekonomik ortam, finansal

piyasa yapısı ve vergilendirmeyi kontrol eden sonuçlar, yüksek sermaye/aktif ve kredi/aktif oranlarının daha yüksek karlılığa yol açtığını göstermiştir. Sonuçlar aynı zamanda yabancı sermayeli bankaların da kârlı olacağını göstermiştir. Regresyon sonuçları, örtük ve açık vergilerin banka performansını ve kârlılığını olumsuz etkilediğini, uygun makroekonomik koşulların performans ölçümlerini olumlu etkilediğini göstermiştir.

Bilgin ve Kartal (2009)'da Türkiye'de Enflasyon ve Bankacılık Sektörü Kredileri: 2002-2008 Dönemi Üzerine Bir İnceleme adlı yapmış oldukları çalışmada; Enflasyon hedefleme stratejisinin ekonomi ve bankacılık sektörü üzerinde belirli etkiler oluşturduğu ifade edilmektedir. 2002-2008 dönemi için enflasyon hedeflemesi stratejisi sürecinde ulaşılan görece düşük enflasyon ortamında Türk bankacılık (Mevduat ve Katılım bankaları) sektörü kredilerinde yaşanan değişim incelenmiştir. TBB verileri kullanılarak ulaşılan sonuçlara göre düşük enflasyon ortamında görece istikrarın sağlanmış olmasının bankaları, proje finansmanı şeklindeki yatırım ve ticari kredilerden ziyade tüketicinin finansmanını içeren bireysel kredilere yönlendirdiği belirtilmektedir.

Abduh vd., (2012)'de Kriz ve Makroekonomik Değişkenlerin İslami Banka Mevduatına Etkisi adlı yapmış oldukları çalışmaya göre; Faiz ve kâr oranı değişimlerinin, üretim seviyesinin, enflasyonun ve finansal krizin, Malezya İslami bankalardaki toplam mevduatın dalgalanmasına karşı dinamik etkilerini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Yaklaşım: Ocak 2000'den Aralık 2010'a kadar aylık veriler kullanılarak, makroekonomik değişkenler ile kriz arasındaki toplam İslami bankacılık mevduatı arasındaki dinamik ilişkiyi ortaya çıkarmak için eş bütünleşme testi ve vektör hata düzeltme modeli kullanılmıştır. Sonuç olarak çalışma genel tüketici duyarlılığı ve mevduat davranışına ilişkin kanıtlar sunduğu belirtilmektedir. Genel olarak, 1997/1998 finansal kriz deneyimi nedeniyle, banka mevduat sahiplerinin İslami bankacılığın finansal krize karşı daha dirençli olduklarına ve bu nedenle 2007/2008 finansal krizinde İslami bankalara mevduat girişinin gerçekleştiğine işaret etmektedir.

Tabash ve Dhankar (2014)'de Reel Gayri Safi Yurtiçi Hasıla, İslami Bankalar Tarafından Özel Sektöre Sağlanan Fonlar, Reel Gayri Safi Sabit Sermaye Oluşumu, Doğrudan Yabancı Yatırım değişkenlerinin ilişkilerini araştırmak için yapmış oldukları çalışmada 1990-2008 aralığındaki verilere Johansen Eşbütünleşme ve Granger Nedensellik testi uygulanmıştır. Sonuç olarak İslami Bankalar Tarafından Özel Sektöre Sağlanan Fonlar ile ekonomik büyüme arasında uzun dönemli (istatistiksel açıdan anlamlı ve pozitif) ve çift yönlü nedensellik ilişkisi olduğu tespit edilmiştir.

Işık (2014)'de Reel GSYH, Katılım Bankalarının Topladıkları Fonlar ve Katılım Bankalarının Kullandıkları Fonlar (Krediler) değişkenlerinin ilişkilerini araştırmak için yapmış oldukları çalışmada 2006Q1-2014Q1 aralığındaki verilere Johansen Eşbütünleşme ve Granger Nedensellik testi uygulanmıştır. Sonuç olarak Katılım Bankalarının Kullandıkları Fonlar (Krediler) ile ekonomik büyüme arasında uzun dönemli ilişkinin var olduğu belirtilmiştir. Ayrıca kısa dönemde bu değişkenler arasında çift yönlü nedensellik ilişkisinin olduğu tespit edilmiştir.

Zarrouk, Jedidia ve Moualhi (2016)'da "İslami Banka Karlılığı Geleneksel Bankalarla Aynı Kuvvetler Tarafından mı Yönlendiriliyor?" Bu çalışmanın amacı İslami banka kârlılığının Orta Doğu ve Kuzey Afrika (MENA) bölgesinde geleneksel bankacılığın itici güçleri tarafından yönlendirilip yönlendirilmediğini tespit etmektir. Metot olarak 1994'ten 2012'ye kadar MENA bölgesinde faaliyet gösteren 51 İslami bankanın büyük bir örneğinin kârlılığını etkileyen bankaların spesifik belirleyicilerini ve makroekonomik faktörleri tanımlamak için dinamik bir panel veri modeli üzerine inşa edilmiştir. İslami bankalar gayri safi yurtiçi hasıla ve yatırımın yüksek olduğu ortamlarda daha iyi performans göstermektedir. İslami ve konvansiyonel bankalar için karlılığın belirleyicileri arasında benzerliklerin birkaç unsurunun kanıtı vardır. Ancak enflasyon oranı, İslami banka kârlılığı ile negatif ilişkilidir.

Kendirli ve Çankaya (2016)'da "Döviz Kuru ve Enflasyonun BİST Banka Endeksi Üzerindeki Etkisi" başlıklı çalışmalarında Türkiye açısından 2009:1-2015:3 dönemine ait döviz kuru, tüketici fiyatları

endeksi (TÜFE) ve Borsa İstanbul Bankacılık Endeksi (XBANK) değişkenleri için ilgili verileri kullanarak BİST Bankacılık Endeksi açısından enflasyon ve döviz hareketlerinin etkisini ekonometrik açıdan incelemektir. Bu amaçla çalışma kapsamında Johansen Eş bütünleşme Testi ve Granger Nedensellik Testi uygulanmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre analizi yapılan dönemde Borsa İstanbul Bankacılık Endeksi (XBANK) açısından enflasyon ve döviz kurlarının %5 anlamlılık düzeyinde anlamlı bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak sonuçlar %10 anlamlılık düzeyinde değerlendirildiğinde Bankacılık Endeksinden Döviz Kuruna doğru tek yönlü bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir.

Öztürk ve Yiyit (2017)'de "Beklentilerin Fonlar ve Kredilerle İlişkileri: Türkiye'de Faaliyet Gösteren Katılım ve Konvansiyonel Bankaların Karşılaştırmalı Analizi" adlı çalışmalarında; TÜİK ve TCMB'nin sağladığı tüketici güveni, genel ekonomik durum beklentisi, enflasyon beklentisi ve hane halkı tasarruf edebilme beklentisi verileri ile katılım ve konvansiyonel bankaların fon ve kredileri arasındaki ilişki sorgulanmıştır. 2012 Ocak-2017 Ağustos tarihlerini kapsayan serilerin yapısal kırılma analizleri sırasıyla Zivot-Andrews (1992) ve Lee-Strazicich (2003) testleri ile yapılmıştır. Devamında seriler arasındaki nedensellik ilişkisi Hatemi-J ve E. Roca (2014) tarafından geliştirilen asimetrik nedensellik testi ile sorgulanmıştır. Elde edilen bulgular ışığında yapısal kırılma tarihlerinin farklı olması; banka müşterilerinin farklı hassasiyet ve kalıplarda olduklarını göstermektedir. Ayrıca katılım bankalarına dair serilerin diğerine göre daha gecikmeli yapısal kırılmalara sahip oldukları dikkat çekmektedir. Nedensellik ilişkilerine bakıldığında da katılım bankalarının daha çok anlamlı nedensellik ilişkileri barındırdıkları, beklenti ile kredi arasında teoriye uygun bir ilişkinin olduğu ancak fon miktarı ile anlamlı ilişkinin olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Çakar, Güngör ve Karakaş (2018)'de yapmış oldukları Türkiye'de Geleneksel ve Katılım Bankalarının Toplam Kredi Hacimleriyle Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki adlı çalışmalarında; Ekonomik gelişme ile bankalarının sağladığı krediler arasında bir ilişkisi olduğu varsayılmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'deki geleneksel

bankalar ile katılım bankalarının kredi hacimleriyle gayrisafi yurtiçi hâsıla (GSYH) arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Çalışmada Johansen eşbütünleşme ve Granger nedensellik testi uygulanmıştır. Yapılan Johansen eşbütünleşme analiz sonucuna göre, kalkınma ve yatırım bankalarının toplam kredi hacimleriyle GSYH arasında uzun dönemli bir ilişki bulunmuştur. Granger nedensellik testi sonucunda kalkınma ve yatırım bankalarının toplam kredi hacimlerinden GSYH'ya doğru, GSYH'den katılım bankalarının toplam kredi hacmine doğru ve GSYH'den T.C. Merkez Bankası'nın toplam kredi hacmine doğru tekyönlü nedensellik ilişkisinin var olduğu tespit edilmiştir. Ancak mevduat bankalarının toplam kredi hacimleriyle GSYH arasında herhangi bir nedensellik ilişkisine rastlanılamamıştır.

Topdağ ve Işık (2019)'da "Katılım Bankacılığının Gelişimi ve Türkiye'deki Katılım Bankaları Üzerine Bir Nedensellik Analizi" adlı çalışmalarında: Türkiye'de faaliyet göstermekte olan 3 katılım bankasının ortalama kâr payı oranları ile mevduat bankalarının enflasyon ve faiz oranları arasındaki ilişkinin varlığı ve yönü eşbütünleşme ve nedensellik analizleri ile araştırılmıştır. Başlangıçta Johansen Eşbütünleşme analizi, sonrasında Granger ve Toda-Yamamoto (1995) Nedensellik analizleri yapılmıştır. Yapılan ekonometrik analizlerde; 1, 3, 6 ve 12 ay vadeli kâr payı, enflasyon ve faiz oranları arasında uzun dönemli bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Her iki nedensellik analizinin bulgusu, faiz oranlarından kâr payı oranlarına doğru tek taraflı nedensellik ilişkisi olduğunu göstermektedir. Çalışmada yer alan katılım bankalarının kazançlarının, mevduat bankalarının faiz oranları tarafından belirlendiği bulgusuna ulaşılmıştır.

Yerli ve yabancı kaynaklardan yapılan literatür taraması yukarıda belirtilmektedir. Enflasyonun ve farklı ekonomik göstergelerin katılım bankalarının karlılık, performans, kredi kullandırımı vb., gibi bir çok veri ile ilişkisi araştırılmış ancak Katılım Bankalarının Tasarruf Fonu ile Enflasyon ve Büyüme arasında nasıl bir ilişki olduğuna tam değinilmediğinden bu konuda bir çalışmanın literatür kapsamını genişletmek adına faydalı olacağı düşünülmektedir.

3. Veri Seti ve Yöntem

Bu çalışmada analiz edilen veriler Merkez Bankası Elektronik Veri Dağıtım Sisteminden alınarak aralarındaki zaman serileri ilişkisi incelenmiştir. Bu bağlamda makroekonomik değişkenlerin, Katılım Bankaları Tasarruf Fonu'na olan etkisini değerlendirmek için 2010 yılı ilk çeyrek ile 2019 yılı son çeyrek dönemi için üçer aylık veriler kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan değişkenlerin kısaltmaları şu şekildedir. Katılım Bankaları Tasarruf Fonu: KBTF, Enflasyon: ENF Gayri Safi Yurtiçi Hasıla: GSYİH.

İncelenen ampirik çalışmalarda model tahmininde veri setinin ilk farklarının veya seviyelerinin kullanılmasının daha uygun olup olmadığını test etmeye yönelmiştir. İstatistiksel teknikler, genellikle verilerin durağan olup olmadığını, yani verilerin ortalama ve varyanslarının zaman süreci içinde değişip değişmediğini belirlemeye yöneliktir. Veri setinin bu özelliğinin belirlenmesi oldukça önemlidir. Çünkü değişkenlerde durağanlık olmadığında yapılan tahminlerin analizi, farkları alınarak veya seviyede durağan hale gelen değişkenler kullanılarak yapılan tahminlerden farklı bir şekilde değerlendirilmelidir. Birçok durumda durağan olmayan veri setleri kullanılarak yapılan tahminler, istatistiksel açıdan hatalı sonuçlar verebilmektedir.

Durağan olmayan bir regresyon tahmini ekonometrik bir çalışmada tutarlı sonuçlar vermeyeceğinden değişkenlerin ya durağan olması ya da aynı seviyede eşbütünleşme ilişkisinde olmaları gerekir. Değişkenlerin birim köklerine logaritmik değerleri alınarak bakılmıştır. Değişkenlerin durağanlığını test etmek için yapılan birim kök testleri sonucunda üç serisinde birinci farkta durağan olduğu tespit edilmiştir.

Literatürde birinci farkta durağanlaşan değişkenler için en çok uygulanan nedensellik analizlerinden biri Granger nedensellik analizi olsa da Toda Yamamoto nedensellik testinde değişkenler durağan olmasa dahi VAR modeli kurulabilmekte ve Wald testi uygulanabilmektedir. Bu nedenle değişkenlerin arasındaki ilişki Toda Yamamoto nedensellik testiyle analiz edilmiştir.

4. Analiz Sonuçları ve Değerlendirme

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası EVDS Veri Merkezi'nin internet sayfasından alınan veriler EvIEWS istatistik programına aktarılarak birim kök analizleri yapılmış olup birinci farkta durağan çıkan serilerimize nedensellik analizi için Toda Yamamoto nedensellik analizi uygulanmıştır.

Tablo 1: Değişkenlerin Tanımlayıcı İstatistikleri

	LNKBTF	LNGSYIH	LNENF
Ortalama	17.09149	20.12665	5.552643
Ortanca	17.12012	20.13088	5.523308
Maksimum	17.90855	20.8971	6.081717
Minimum	16.43038	19.29729	5.171014
Standart Sapma	0.361242	0.42506	0.269072
Çarpıklık	-0.01542	0.052706	0.380761
Basıklık	2.280663	2.057914	2.102295
Jarque-Bera	0.863994	1.49773	2.309649
Olasılık	0.649211	0.472903	0.315113
Gözlem Sayısı	40	40	40

Tablo 1.'de görüleceği üzere çalışmada değerlendirmeye alınan toplam gözlem sayısı 40'tır. Ele alınan dönemler itibariyle Katılım Bankaları Tasarruf Fonu üç aylık bazda ortalama yüzde 17.09 kazanç sağlamış olup en fazla yüzde 17.90 kazanç sağlamıştır. Tüketici Fiyat Endeksi üç aylık bazda ortalama yüzde 5.55 fiyatlar genel seviyesi yükselmiş olup en fazla ortalama yüzde 6.08 yükselmiştir. Gayri Safi Yurtiçi Hasıla üç aylık bazda ortalama yüzde 20.12 getiri sağlamış olup en fazla ortalama yüzde 20.897 getiri sağlamıştır.

Jarque-Bera istatistiğine göre %5'lik güven aralığında Katılım Bankacılığı Tasarruf Fonu, Gayri Safi Yurtiçi Hasıla ve Enflasyon serilerinin olasılık değerleri 0.05'ten büyük olduğundan normal dağılım göstermektedirler.

Korelasyon, olasılık kuramı ve istatistikte iki veya daha fazla raslantısal değişken arasındaki doğrusal ilişkinin yönünü ve gücünü

gösterir. Eğer ilişkinin yönü pozitif ise pozitif yönlü ve alacağı yüzdelik değere göre eğer değer yüksekse pozitif güçlü ilişki veya değer düşükse pozitif zayıf ilişki olduğu söylenmektedir. İki değişken arasındaki ilişki miktarı, ikili ya da basit korelasyon denen korelasyon teknikleriyle hesaplanır.

Tablo 2: Seriler Arasındaki Korelasyon

Probability	LNENF	LNGSYIH	LNKBTf
LNENF	1		
LNGSYIH	-0.19185 (0.2356)	1	
LNKBTf	-0.07008 (0.6674)	0.015007 (0.9268)	1

Tablo 2’de değişkenlerle ilgili korelasyon matrisi oluşturulmuştur. Değişkenler arasındaki korelasyonun işareti ilişkinin yönünü göstermektedir. Değişkenlerin mutlak değeri 1’e yakın ise ilişkinin güçlü olduğunu, 0’a yakın olması durumunda ise ilişkinin zayıf olduğunu göstermektedir (Polat ve Gemici, 2018: 87). Tablo 2’deki korelasyon katsayısı analizine göre değişkenler Katılım Bankaları Tasarruf Fonu, Gayri Safi Yurtiçi Hasıla ve Enflasyon arasında birbirleri ile zayıf bir ilişki olduğu görülmektedir. İlişkinin yönü ise Gayri Safi Yurtiçi Hasıla ve Katılım Bankalarının Tasarruf Fonu ile Enflasyon arasında negatif yönde, Katılım Bankalarının Tasarruf Fonu ile Gayri Safi Yurtiçi Hasıla arasında pozitif ilişki olduğu görülmüştür.

Zaman serileri analizi ile yapılan çalışmalarda ilgili değişkenlerle ilgili serilerin durağan olması beklenmektedir (Elmas ve Polat, 2014: 182). Aksi durumda durağan olmayan verilerle ilgili yapılan çıkarımlar gerçeği yansıtmayacaktır. Birim köklerle ilgili problemler zaman serileri literatüründe iyi bilinmektedir. Örneğin, her ikisi de bağımsız rastgele yürüyüşler olduğunda y üzerindeki x ’in sahte regresyonunu düşünün. Her iki seri de durağan olmadığından, her ikisi de başlangıç noktalarından uzaklaşmaya eğilimlidir. Birinden diğerine bakıldığında, pozitif (iki seri aynı yönde sürüklendiyse) veya negatif (farklı yönlerde sürüklendiyse) önemli bir ilişki ortaya çıkacaktır. Yanlış tanımlama, iki seriden sadece birinin birim kökü olduğunda da ortaya çıkabilir. Son olarak, her iki seri de birim kökleri

içeriyorsa, ancak bunlar eş bütünleştirilmişse, En Küçük Kareler (OLS) tahmini uygun değildir (Mccoskey ve Selden, 1998: 369).

Yukarıda belirtilen nedenlerden ötürü, birçok araştırmacı, bir modeli tahmin etmek için kullanılan zaman serilerinin her birinde birim kökleri kontrol etmenin ihtiyatlı olduğuna inanmaktadır. Birçok farklı birim kök testi mevcuttur. Ancak Literatürde yaygın olarak kullanılan testler ADF ve PP olduğundan serilere bu testlerin uygulanmasına karar verilmiştir.

Çalışmada yer alan dört değişkene ait serilerin durağan olup - olmadıkları Geliştirilmiş Dickey-Fuller (ADF) ve Phillips Peron (PP) Birim Kök Testleri ile analiz edilmiştir.

Tablo 3: LNKBTf, LNENF ve LNGSYIH Serileri Birim Kök Testi

Augment Dickey Fuller				
Seviye				
		LNKBTf	LNENF	LNGSYIH
Sabitli	t-İstatistiği	0.7306	2.7357	0.4349
	Olasılık	0.9912	1	0.9818
Sabitli ve Trendli	t-İstatistiği	-1.4107	-0.5848	-1.4306
	Olasılık	0.8396	0.9744	0.8339
Sabitli ve Trendsiz	t-İstatistiği	3.8208	9.5244	3.1952
	Olasılık	0.9999	1	0.9994
Birinci Fark				
Sabitli	t-İstatistiği	-4.0175	-5.2462	-3.2663
	Olasılık	0.0037	0.0001	0.0244
Sabitli ve Trendli	t-İstatistiği	-3.4234	-6.164	-19.8087
	Olasılık	0.0632	0	0.0000
Sabitli ve Trendsiz	t-İstatistiği	-0.2689	-0.3035	-0.7657
	Olasılık	0.5817	0.5691	0.3771
Philips Perron				
Seviye				
Sabitli	t-İstatistiği	0.3945	4.8328	-0.7522
	Olasılık	0.9802	1	0.8213
Sabitli ve Trendli	t-İstatistiği	-2.1543	-0.4667	-6.6423
	Olasılık	0.5007	0.9811	0.0000
Sabitli ve Trendsiz	t-İstatistiği	3.9851	9.132	6.1337
	Olasılık	0.9999	1	1
Birinci Fark				
Sabitli	t-İstatistiği	-3.599	-5.25	-11.9118
	Olasılık	0.0104	0.0001	0.0000
Sabitli ve Trendli	t-İstatistiği	-3.5496	-6.3327	-11.8488
	Olasılık	0.0482	0	0.0000
Sabitli ve Trendsiz	t-İstatistiği	-1.8911	-2.1908	-6.8645
	Olasılık	0.0567	0.0291	0.0000

Tablo 3.'de görüldüğü üzere birim kök analizi sonuçlarına göre ADF ve PP istatistiklerine göre Katılım Bankaları Tasarruf Fonu, Gayri Safi Yurtiçi Hasıla ve Enflasyon değişkenlerinin hiç biri seviyede durağan değildir. Yani kritik değerlerden seviye değerlerinin daha büyük olduğu tabloda görülmektedir. Değişkenlerin birinci fark değerleri alındığında kritik değerlerden daha küçük oldukları görülmektedir. Bütün serilerimiz birinci farkta durağan hale gelmişlerdir.

Zivot-Andrews Kırılmalı Birim Kök Testi tek kırılma öngören ve kırılma döneminin modelde içsel olarak belirlendiği bir testtir. Bu test temel hipotezi birim kök olarak alırken alternatif hipotezi trend durağanlık olarak almaktadır. ZA testinde temel hipotez reddedildiğinde alternatif hipoteze dayalı durağanlık yorumları karışıklık oluşturabilmektedir. Çalışmamızda daha çok temel hipotez olan birim kökteki yapısal kırılmalara odaklandığımızdan Zivot-Andrews Kırılmalı Birim Kök Testi yapılması uygun görülmüştür.

Yapısal kırılmalar altında serimizin durağanlık durumunun nasıl etkilendiğini test etmek için Zivot-Andrews (1992) Kırılmalı Birim Kök Testi yapılmıştır.

Tablo 4: LNKBT, LNENF ve LNGSYIH Serileri Kırılmalı Birim Kök Testi

LNENF	
Sabitli	
Kırılma Tarihi: 2018Q2	
	t-İstatistiği
Zivot-Andrews Test İstatistiği	-4.112538
1% Kritik Değer:	-5.34
5% Kritik Değer:	-4.93
10% Kritik Değer:	-4.58
Sabitli ve Trendli	
Kırılma Tarihi: 2017Q2	
	t-İstatistiği
Zivot-Andrews test statistic	-4.290815
1% Kritik Değer:	-5.57
5% Kritik Değer:	-5.08
10% Kritik Değer:	-4.82
LNGSYIH	
Sabitli	
Kırılma Tarihi: 2017Q3	
	t-İstatistiği

Zivot-Andrews Test İstatistiği	-4.30276
1% Kritik Değer:	-5.34
5% Kritik Değer:	-4.93
10% Kritik Değer:	-4.58
Sabitli ve Trendli	
Kırılma Tarihi: 2016Q3	
	t-İstatistiği
Zivot-Andrews Test İstatistiği	-4.345084
1% Kritik Değer:	-5.57
5% Kritik Değer:	-5.08
10% Kritik Değer:	-4.82
LNKBTF	
Sabitli	
Kırılma Tarihi: 2015Q4	
	t-İstatistiği
Zivot-Andrews Test İstatistiği	-2.362304
1% Kritik Değer:	-5.34
5% Kritik Değer:	-4.93
10% Kritik Değer:	-4.58
Sabitli ve Trendli	
Kırılma Tarihi: 2015Q2	
	t-İstatistiği
Zivot-Andrews Test İstatistiği	-1.545126
1% Kritik Değer:	-5.57
5% Kritik Değer:	-5.08
10% Kritik Değer:	-4.82

Kırılmalı birim kök test sonuçlarına baktığımızda Zivot-Andrews t-istatistik değerleri bütün serilerimiz için kritik değerlerden yüksek olduğundan serilerimiz kırılmalar etrafında durağan dışı bulunmuştur. Geleneksel birim kök testlerimizde bulduğumuz sonuç değişmediğinden analizlerimize ADF ve PP birim kök test sonuçlarımızla devam edilmiştir.

4.1. Toda Yamamoto Nedensellik Testi

Toda Yamamoto testi Granger testinin geliştirilmiş hali olarak karşımıza çıkmaktadır. Granger (1969) testi için serilerin durağan olması zorunluluk iken Toda Yamamoto (1995) testi için serilerin durağan olma zorunluluğu yoktur. Kısacası seriler durağanlık derecesine uyarlanmaksızın analize dahil edilebilmektedir (Doğan, 2017: 54).

Tablo 5: Toda - Yamamoto Nedensellik Testi Sonuçları

Nedensellik Yönü		İstatistik	Olasılık
GSYİH	KBTF	1.412	0.702
ENF	KBTF	2.134	0.545
KBTF	GSYİH	9.920	0.019
ENF	GSYİH	3.513	0.319
KBTF	ENF	0.425	0.935
GSYİH	ENF	14.481	0.002

Tablo 5'te sonuçları görülen Toda-Yamamoto nedensellik testine göre ilgili dönemde Gayri Safi Yurtiçi Hasıla ve Enflasyon'dan, Katılım Bankaları Tasarruf Fonu'na doğru nedensellik ilişkisi bulunamamıştır. Katılım Bankaları Tasarruf Fonu'ndan, Enflasyon'a doğrudan nedensellik bulunamamıştır. Ayrıca Enflasyon'dan, Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'ya doğrudan uzun dönemli nedensellik ilişkisi bulunamamıştır. Ancak Katılım Bankaları Tasarruf Fonu'ndan, Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'ya doğru ve Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'dan Enflasyon'a doğru uzun dönemli bir Granger nedensellik ilişkisi tespit edilmiştir.

5. Sonuç Ve Değerlendirme

Bu çalışmada, makroekonomik değişkenlerin Katılım bankalarının tasarruf fonları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Ayrıca, değişkenlerden doğru sonuçlar alabilmek için finansal kriz ve salgın hastalık nedeniyle oluşan kriz dönemleri analize dâhil edilmemiştir. Makroekonomik değişkenlerin katılım bankalarının tasarruf fonlarına olan etkisi Toda Yamamoto nedensellik analizi ile incelemeye çalışılmıştır.

Çalışmada özellikle son dönemlerde dünyada yaygınlaşan İslami bankacılığın ülkemizde de makroekonomik değişkenlerden nasıl etkilendiğini bulabilmek için ülkemizde katılım bankacılığı olarak adlandırılan İslami bankaların yani faizsiz bankaların tasarruf fonlarının ekonomik etkilere uzun dönemde nasıl bir tepki verdiği ve nasıl bir ilişki içerisinde olduğu araştırılmaya çalışılmıştır. Bu sebepten literatür taraması yapılmış ve Katılım bankalarının; enflasyon oranı, faiz oranı, ekonomik büyüme vb., birçok faktörden etkilendiği tespit edilmiştir. Yapılan bu çalışmada ise enflasyon ve gayri safi yurtiçi

hasılanın katılım bankalarının tasarruf fonuna olan etkisi araştırılmaya çalışılmıştır. Böylelikle katılım bankalarının tasarruf fonunun makroekonomik değişimlerden ne şekilde etkilendiği ortaya koymak amacıyla bu değişkenlere ait 2010 yılı ilk çeyrek ve 2019 yılı son çeyrek dönemindeki verileri kullanılarak analiz yapılmıştır. Bu değişkenler arasında hangi yöntemin uygulanacağını tespit etmek amacıyla serilerin durağan olup olmadıklarını tespit etmek için Birim Kök Testleri analizi yapılmış ve serilerin ADF ile PP istatistiklerinin her ikisine göre de birinci farkta durağan olduğu tespit edilmiştir. Serilerde durağanlık olmasa da uygulanabilen Toda Yamamoto nedensellik yöntemleri değişkenlere uygulanmıştır. Yapılan analizlere göre; Katılım Bankalarının Tasarruf Fonu'nun Makroekonomik değişkenlerden nasıl etkilendiğine Toda Yamamoto nedensellik analizi yapılarak bakılmıştır. Yapılan analizlerde Katılım Bankaları Tasarruf Fonu'ndan, Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'ya doğru ve Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'dan Enflasyon'a doğru Granger nedensellik ilişkisi tespit edilmiştir.

Sonuç olarak Katılım Bankalarına yapacağımız tasarrufların ülke ekonomimize pozitif yansıdığı görülmektedir. Katılım bankalarının faiz hassasiyeti olan kesimden daha fazla tasarruflarını toplayacak adımlar atması ekonominin ve kalkınmanın gelişmesine katkı sağlayacaktır. Faizsiz sistemin daha fazla tasarruf toplaması için insanlara bu sistemin güvenilirliğinin anlatılması ve kazançlarının buraya aktarılması gerektiği ifade edilmelidir. Artı yönlerini daha fazla aktarmak için görsel ve işitsel yayınlardan istifade edilmelidir. Böylelikle faizli bankalardan uzak duran mütebedeyin kesimin yastık altında duran yatırımları, Katılım Bankalarınınca değerlendirilerek ülke ekonomisine daha fazla katkıda bulunulmuş olunacaktır.

Kaynakça

- Abdel-Hameed, M. B. (2003). Determinants of profitability in Islamic banks: some evidence from the middle east. *Islamic Economic Studies*, 11(1), 31-57.
- Abduh, M., Omar, M. A., & Duasa, J. (2011). The impact of crisis and macroeconomic variables towards Islamic banking deposits. *American Journal of Applied Sciences*, 8(12), 1413-1418.

- Bilgin, M., Kartal, F. (2009). Türkiye’de enflasyon ve bankacılık sektörü kredileri: 2002-2008 dönemi üzerine bir inceleme. *Maliye ve Finans Yazıları*, 1 (85), 65-78.
- Çakar, R., Güngör, S., Karakaş, G. (2018). Türkiye’de geleneksel ve katılım bankalarının toplam kredi hacimleriyle ekonomik büyüme arasındaki ilişkisi. *İslam Ekonomisi ve Finansı Dergisi (İEFD)*, 4(1), 69-95.
- Doğan, B. (2017). Ekonomik küreselleşme ve büyüme ilişkisi: Türkiye örneği Toda-Yamamoto nedensellik analizi. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, 54(628), 19-27.
- Elmas, B., & Polat, M. (2014). Altın fiyatlarını etkileyen talep yönlü faktörlerin tespiti: 1988-2013 dönemi. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 15(1), 171-187.
- Granger, C. W. J. (1969). Investigating causal relations by econometric models and cross-spectral methods. *Econometrica*, 37(3), 424-438.
- Haron, S. & Azmi, W.N.W. (2008). Determinants of Islamic and conventional deposits in the Malaysian banking system. *Managerial Finance*, 34(9), 618-643, DOI: 10.1108/03074350810890976.
- Işık, N. (2014). Türkiye’de katılım bankacılığı ile ekonomik büyüme arasındaki nedenselliğin sınanması. *Bankacılar Dergisi*, (91), 75-85.
- Kassim, S. H., Majid, M. S. A., & Yusof, R. M. (2009). Impact of monetary policy shocks on the conventional and Islamic banks in a dual banking system: Evidence from Malaysia. *Journal of Economic Cooperation and Development*, 30(1), 41-58.
- Kendirli, S. & Çankaya, M. (2016). Döviz kuru ve enflasyonun bist banka endeksi üzerindeki etkisi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(3), 215-227.
- Mccoskey, S. K., & Selden, T. M. (1998). Health care expenditures and gdp: Panel data unit root test results. *Journal of Health Economics*, 17(3), 369-376.

- Öztürk, M., & Yiyit, M. (2017). Beklentilerin fonlar ve kredilerle ilişkileri: Türkiye’de faaliyet gösteren katılım ve konvansiyonel bankaların karşılaştırmalı analizi. *İslam Ekonomisi ve Finansı Dergisi*, 3(2), 217-245.
- Polat, M., & Gemici, E. (2018). “Bitcoin ve Altcoinler Arasındaki İlişki”. 22. *Finans Sempozyumu Kitabı*, 10-13 Ekim, 2018/Mersin-Türkiye.
- Tabash, M.I. & Dhankar, R.S. (2014). Islamic banking and economic growth: an empirical evidence from Qatar. *Journal of Applied Economics and Business*, 2(1), 51-67.
- Toda, H. Y. & Yamamoto, T. (1995). Statistical inference in vector autoregressions with possibly integrated processes. *Journal of Econometrics*, 66(1-2), 225-250.
- Topdağ, D. & Işık, N. (2019). Katılım bankacılığının gelişimi ve Türkiye’deki katılım bankaları üzerine bir nedensellik analizi. *International Journal of Islamic Economics and Finance Studies*, 5 (3), 65-86.
- Zarrouk, H. & Jedidia, K.B. & Moualhi, M. (2016). Is Islamic bank profitability driven by same forces as conventional banks?. *International Journal of Islamic and Middle Eastern Finance and Management*, Emerald Group Publishing, 9(1), 46-66.
- Zivot, E. & Andrews, D. (1992). Further evidence on the great crash, the oil-price shock, and the unit-root hypothesis. *Journal Of Business And Economic Statistics*, 10(3), 251-270.

Bingöl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi

Yayın İlkeleri

1. *Bingöl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, yılda iki defa (Ağustos-Aralık) yayımlanan uluslararası hakemli bir dergidir.
2. Yayınlar için ücret talep edilmez.
3. *Bingöl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, ulusal ve uluslararası düzeyde bilimsel niteliklere sahip çalışmaları yayımlayarak; ekonomi ve finans, beşerî ve sosyal bilimler, işletme ve yönetim, İslâm iktisadi ve hukuku ile kamu yönetimi alanlarında bilgi birikimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.
4. Derginin yayın dili Türkçe ve İngilizce'dir. Diğer dillerdeki çalışmalara ise Yayın Kurulu karar verir.
5. Dergide yayımlanacak makaleler, öncelikle kendi alanlarına uygun araştırma yöntemleri kullanılarak hazırlanmış özgün ve akademik çalışmalar olmalıdır. Ayrıca bilimsel alana katkı niteliğindeki tercüme, saha araştırmaları, araştırma notu, tebliğ ve konferans metinleri, kongre, sempozyum, panel vb. tanıtımları, kitap değerlendirmeleri, editöre mektuplar ve literatür incelemeleri vb. yazılar yayımlanır.
6. Yayımlanması istenen yazılar, "http://dergipark.gov.tr/biibfad" uzantılı Dergipark sayfası üzerinden gönderilmelidir.
7. Dergipark sayfası üzerinden ilk etapta yollanacak makalelerden **yazar isimleri mutlaka çıkarılmalıdır**. Makale yazarlarının isimlerinin sonraki aşamalarda eklenmesi istenecektir.
8. Dergiye gönderilen çalışmalar başka bir yerde yayımlanmış ya da yayımlanmak üzere gönderilmiş olmamalıdır.
9. Yazılar öncelikle, alan editörleri tarafından, şekil açısından incelenir. Yayın ve yazım ilkelerine uyulmadığı görülen yazılar, içerik incelemesine tabi tutulmadan gerekli düzeltmelerin yapılması için yazara iade edilir.
10. Yayımlanmak üzere gönderilen makaleler, intihal tespitinde kullanılan özel bir program aracılığıyla intihal kontrolünden geçirilir.
11. Yayımlanmayan yazıların dergi arşivinde saklanma hakkı mahfuzdur.

12. Makaleler, ön incelemesi yapıldıktan sonra alan editörü tarafından belirlenen konunun uzmanı en az iki hakeme gönderilir. Yazının gönderildiği her iki hakemden olumlu rapor gelmesi durumunda yazının yayımlanmasına karar verilir ve hangi sayıda yayımlanacağı çalışma sahibine bildirilir. İki hakemin olumsuz görüş belirtmesi halinde ise yazı yayımlanmaz. İki hakemden birinin olumsuz değerlendirmede bulunması halinde makale üçüncü hakeme son karar için gönderilir.
13. Yayımlanmasına karar verilen yazıların hakem raporlarında “düzeltmelerden sonra yayımlanabilir” görüşü belirtilmişse yazı, gerekli düzeltmelerin yapılması için yazarına iade edilir. Yazar düzeltmeleri farklı bir renkle yapar. Düzeltmelerden sonra hakem uyarılarının dikkate alınıp alınmadığı kontrol edilerek yazı alan editörü tarafından yeniden değerlendirilir.
14. Dergiye gönderilen yazıların yayımlanıp yayımlanmayacağı konusunda en geç iki ay içerisinde karar verilir ve çalışma sahibi bilgilendirilir.
15. Sayı hakemlerinin isimleri, ilgili makalelerin yayımlanacağı veya reddedildiği derginin sayısında yer alır.
16. Bir sayıda aynı yazara ait (telif veya çeviri) en fazla bir tek yazarlı çalışma yayımlanabilir. Tek yazarlı makalelerin dışındakiler bu kısıt içerisine dahil değildir.
17. Yayımlanan makaleler için yazara telif ücreti ödenmez. Yazara ait makalenin bulunduğu dergiden üç adet gönderilir.
18. Yayımlanan çalışmaların bilimsel ve hukuki her türlü sorumluluğu yazarlarına aittir.
19. Yayımlanmak üzere kabul edilen yazıların bütün yayın hakları Bingöl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi’ne aittir.
20. Burada belirtilmeyen hususlarda karar yetkisi, *Bingöl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi* editörüne aittir.

Yazım Kuralları

1. Makalenin Türkçe ve diğer dillerdeki başlığı; yazının kapsamıyla uyumlu; yazının konusunu kısa, açık ve yeterli ölçüde yansıtmalıdır.
2. Özler; yazının amacını, kapsamını ve sonuçlarını ihtiva etmelidir. Türkçe makalelerin başına Türkçe ve İngilizce; İngilizce makalelerin başına İngilizce ve Türkçe öz eklenmelidir.
3. Makaleler, dil ve ifade bakımından dilbilgisi kurallarına uygun olmalı; çalışmalarda TDK'nin imlâ kuralları esas alınmalıdır. İslâm iktisadı ve hukuku alanına ait kavramlar, şahıs ve eser adları ise Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisinin (*DİA*) kullanımı veya imlâ kuralları esas alınarak yazılmalıdır.
4. Makalenin hazırlanmasında bilinen bilimsel yöntemlere uyulmalı, çalışmanın konusu, amacı, kapsamı, hazırlanma gerekçesi vb. bilgiler yeterli ölçüde ve belirli bir düzen içinde verilmelidir. Makalede kullanılan şekil, tablo, fotoğraf ve diğer belgeler, bilimsel kurallara uygun olarak hazırlanmalı, yazının amacına ve kapsamına uygun olarak seçilmelidir.
5. Makalede kullanılan şekil, tablo, fotoğraf ve diğer belgelerin altında kolayca anlaşılacak biçimde yalın ve yeterli bir açıklama bulunmalıdır.
6. Makalede kullanılan kaynaklar yazım kurallarına uygun olarak düzenlenmeli, değinilen her belge kaynaklar kısmında yer almalı, ayrıca çalışmanın sonuna kaynak gösterimine uygun olarak kaynakça eklenmelidir.
7. Sonuçlar, araştırmanın amaç ve kapsamına uygun olmalı, ana çizgileriyle ve öz olarak verilmelidir.
8. Dergide yayımlanması için hazırlanan yazılar Microsoft Office Word programında kağıt boyutu 16x24 ebadında ve içerisi "Book Antiqua" yazı sitilinde "11 punto" ve "Tam: 14,5 nk" satır aralıklı olarak yazılmalıdır. Yazılar kâğıdın bir yüzüne 12x19 cm boyutunda basılır. Kenar boşlukları üstten 2,7cm, alttan 2,3cm, iç kenar 2cm ve dış kenar 2cm olmalıdır. Ayrıca ilk sayfada üstten 2 satır boşluk bırakılmalıdır.
9. Her makalenin başına, yazar adından sonra **12 nk** boşluk bırakılarak Türkçe ve İngilizce özetleri konulmalıdır. Özler 150-200 kelime arasında olmalı, öz ve abstract ibareleri sola yaslı ve özetler 9 punto "Book Antiqua" ile

yazılmalı; en az 5 ve en çok 7 ifadeyi geçmeyecek şekilde anahtar kelimeler ve JEL kodları verilmelidir.

10. Makalenin ismi büyük harflerle ilk sayfanın başına bold 12 punto ile yazılıp sayfa ortalanır. Türkçe başlığın altına İngilizce başlık 12 punto ile italik-bold ve ilk harfleri büyük, diğerleri küçük olarak yazılmalıdır.

Makale İngilizce ise altına Türkçe başlık eklenmelidir. Ana başlıklardan sonra satır aralıkları 23 punto olur. Metin içindeki başlıklar öncesinde 12 nk, sonrasında 6 nk boşluk bırakılmalıdır.

11. Başlıktan sonra **12 nk** aralık verilerek yazar ad(lar)ı unvansız, italik ve bold olarak sağa yazılmalı; unvan, çalıştığı kurum, ORCID numarası ve e-mail adresi dipnot olarak belirtilmelidir.

12. Dipnotlar, 9 punto "Book Antiqua" yazı stili ile yazılmalıdır.

13. Çalışma herhangi bir kurumun desteği ile gerçekleşmiş ise; kurumun adı ilk sayfada dipnotta belirtilmelidir.

14. Dergiye gönderilen yazıların uzunluğu 30 sayfayı ve 7000 kelimeyi geçmemelidir. Yazıların boyutunun bu üst sınırı aşması durumunda editörün kararı geçerlidir. Şekil, tablo ve fotoğraflar bilgisayar ortamında hazırlanıp metin içinde ya da sonunda sayfa boyutlarını aşmayacak şekilde yerleştirilir.

15. Tablo, şekil, fotoğraf başlıkları ile altlarındaki tablo, fotoğraf veya şekil arasında **6 nk** aralık bulunmalıdır. Tablo, şekil ve fotoğraf başlıkları bold, 1 cm içeriden sola yaslı, "Book Antiqua" sitilinde ve 9 punto ile ve "Tablo 1:" şeklinde olmalıdır. Tablo içi kayıtlar da aynı şekilde 9 punto ile yazılacaktır. Ancak, Tablo, Şekil ve Grafiklerde bütünlüğü sağlamak için, kapsamlı olan çalışmalarda 7-8 punto yazı stili de kullanılabilir.

16. Bütün tablo ve şekiller aynı formatta olmalıdır. Tabloların kenarlıkları tüm kenarlıklar seçilerek hazırlanmalıdır. Tabloların kenarlık stilleri tek düz çizgi ve ½ nk olmalıdır. Metinde yer alacak matematiksel denklemlere sıra numarası verilmeli, sıra numaraları parantez içerisinde sayfanın sağına yaslı olarak yazılmalıdır.

Tablo 3: Birim Kök Testi

Değişkenler	ADF Test İstatistiği	PP Test İstatistiği
lnGDP	0.5409 (0.9848)	0.6052 (0.9869)
lnAE	-4.1678 (0.0046) ^a	-3.8012 (0.0084) ^a

17.Referanslar APA sistemine göre metin içinde gösterilir. Buna göre alıntılar parantez içinde yazarın soyadı, birden fazla yazar varsa soyadları, atıfta bulunulan çalışmanın yayım tarihi, alıntı yapılan sayfanın ya da sayfaların numarası (**Say ve Krugman, 2012: 15**) şeklinde yazılır. Aynı yazarın aynı yıl içerisinde yayımlanan birden fazla çalışmasına göndermede bulunulmuşsa yayım tarihinde sonra bu durum (**Friedman, 2014a**), (**Friedman, 2014b**) şeklinde küçük a, b, c vb. harflerle belirtilir. Çok yazarlı çalışmalarda metin içinde kaynak gösterimi (Kotler, vd. 2015, 155) şeklinde gösterilir. Detaylı bilgi için APA'nın web sitesine (<http://www.apastyle.org>) bakılabilir.

18.Makalede kaynakça aşağıdaki gibi gösterilir:

a) Tek yazarlı makale;

Pesaran, M. H. (2007). A simple panel unit root test in the presence of cross-section dependence. *Journal of Applied Econometrics*, 22(2), 265-312.

b) İki yazarlı makale;

Apergis, N., & Payne, J. E. (2011). The renewable energy consumption-growth nexus in Central America. *Applied Energy*, 88(1), 343-347.

c) Üç ve daha fazla yazarlı makale;

Shahbaz, M., Hye, Q. M. A., Tiwari, A. K., & Leitão, N. C. (2013). Economic growth, energy consumption, financial development, international trade and CO2 emissions in Indonesia. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 25, 109-121.

d) İnternet - İnternette Yayımlanan Dergi Makalesi

Wade, L. (2000). International Business Management. *Journal of Management*, 12(2), 187-223. [Çevrimiçi kaynak]. <http://www.texshare.edu7ovidweb/ovidweb.cgi> [Erişim tarihi: 2 Mart 2017].

19.Kitapta kaynakça aşağıdaki gibi gösterilir:

a) Tek Yazarlı Kitap

Kotler, P. (2001). *Marketing Management*, Millenium Edition, Prentice Hall, Inc.

b) İki Yazarlı Kitap

Tabachnick, B.G. ve Fidel, L.S. (2001). *Using Multivariate Statistics*, International Student Edition, 4th Edition, USA: Ally and Bacon, A Pearson Education Company.

c) Tek Editörlü Kitap

Theberge, J. (Ed.). *Economics of Trade and Development*. New York: John Wiley.

d) İki Editörlü Kitap

Stodgill, M. R. ve A. E. Coons (Ed.). (1957). *Leader Behaviour:Its Description and Measurement*. Columbus: Ohio State University.

e) Editörlü Kitaptan Bölüm

Can, A. H. (2002). *Bacasız Sektör Kültür Turizmi*. K. Hayat (Ed.). Türkiye'nin Turizm Sektörü. Ankara: Gazi Yayıncılık, 2002, 65-98.

20.Kongrede Sunulan Yayınlar

Babahan, R. ve Davutoğlu, A. (2017). "Corruption in Auctions of LandUse Rights: Empirical Assessment of Seven Chinese Cities", *Second World Congress of Comparative Economics Abstract Book*, March 25, 2017 / St. Petersburg-Russia.